

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

NASIENRIGLYNE

JUNIE 2024

PUNTE: 150

Hi

Kopiereg v

Testpapers.co.za

ief

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

Kognitiewe Vlakke	Historiese vaardighede	Gewigstoekenning van vrae
VLAK 1	• Onttrek inligting uit bronne • Selektoring en organisasie van relevante inligting • Definieer historiese begrippe/terme	30% (15)
VLAK 2	• Interpretasie van bewyse uit bronne • Verduidelik inligting verkry uit bronne • Analiseer bewyse uit bronne	40% (20)
VLAK 3	• Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige ander relevante antwoord.
- Daar word van leerlinge verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae om enige punte te verdien

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord.
- Gee aandag aan die puntetoekenning bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓).
- Indien 'n vraag 4 punte tel, word 4 regmerkies (✓✓✓✓) aangedui.

Paragraafvraag

Paragrafe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1, 2 of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

• _____ . _____
 • _____ . _____ ✓✓✓✓ Vlak 2

KOMMENTAAR

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerkies vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt op die kantlyn regs onder, bv. 32
50
- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE

2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.

2.3 Globale assessering van 'n opstel

Die opstel sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die opstel as 'n geheel sal bepunt sonder om die hoofpunte afsonderlik te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n oorspronklike argument aan te bied deur relevante bewyse te gebruik om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs inhoud (feite) neer te skryf om 'n vlak 7 (hoë punt) te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ontmoedig om opstelle voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepeenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die leerder se interpretasie van die vraag
- Die toepaslike seleksie van feitlike bewyse (relevant inhoud-seleksie)
- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument (beplan, gestruktureer en 'n onafhanklike argument)

2.4 Assesseringsprosedures van die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die opstel nagesien word.

2.4.2 Tydens die eerste deurlees van die opstel moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt 'bullet' in die nasienriglyne), vir elke hoofaspek/liggaam van die opstel wat die argument ondersteun (aangedui met 'n kolpunt 'bullet' in die nasien-nasienriglyne) en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt 'bullet' in die nasienriglyne)
Bv. In 'n opstel waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die PEEL-struktuur in gedagte in die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/'n duidelike hoofpunt. Elke paragraaf moet 'n punt bevat wat die hoofpunt (argument) wat in die inleiding gemaak is, ondersteun.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in groter detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidaat moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevante voorbeelde moet gegee word om argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidaat moet seker maak dat die argument deurgaans in die opstel onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.4 Die volgende simbole MOET gebruik word in die assessering van opstel:

Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik

gekontekstualiseer nie	Λ
• Verkeerde stelling	_____
• Irrelevante stelling	
• Herhaling	R
• Analise	A
• Interpretasie	I
• Argument	LOA

2.5 Die matriks

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks Voorsien word. Tydens die assessering van n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	Vlak 4	

- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die aanbieding bepaal.

I	Vlak 4	
	Vlak 3	

- (c) Ken n aangehele punt toe met behulp van die matriks.

I	Vlak 4	} 26-27
	Vlak 3	

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING Content 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevante tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevante tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevante.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAK 1* Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of						14–17	0–13

Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie. = 0
- Inhoudseleksie sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1 - 6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; klein poging om die opstel te struktureer = 7 - 13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE UNITED DEMOCRATIC FRONT (UDF) GEREAGEER OP DIE APARTHEIDSHERVORMINGS WAT PW BOTHA IN 1983 INGESTEL HET??**

1.1

1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A - V1]*

- 'Kleurling
 - 'Indier
- (2 x 1) (2)

1.1.2 *[Definisie van 'n historiese term uit Bron 1A – V1]*

- Die Driekamerparlement was 'n driekamerparlement vir wit, bruin en Indiërverteenwoordigers, terwyl Afrikane uitgesluit is.
 - Die driekamerparlement het drie afsonderlike kamers gehad waar bruin en Indiërverteenwoordigers moes glo dat hulle toesig oor hul eie sake kon hou, terwyl blankes die sake van 'almal' hanteer het.
 - Enige ander relevante reaksie
- (enige 1 x 2) (2)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*

- Die United Democratic Front (UDF), wat uit meer as 400 openbare organisasies bestaan het, is in 1983 gestig om die instelling van die driekamerparlement deur die wit-gedomineerde Nasionale Party-regering teen te staan.
 - Massas protesteer teen die apartheidsregime en PW Botha se hervormings in die 1980's.
 - Het gelei tot versetbewegings wat studente, werkers en aktiviste ingesluit het wat 'n einde aan die rassistiese en onderdrukkende stelsel van apartheid geëis het.
 - Enige ander relevante reaksie
- (enige 1 x 2) (2)

1.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*

- Om wit voorregte te beskerm
 - Afrikane sou nie vir hul regte kon veg nie
 - Om weerstand teen apartheid te verswak
 - Enige ander relevante reaksie
- (enige 2 x 2) (4)

1.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*

- Die meerderheid swart gemeenskappe was in solidariteit en teen die stigting van die driekamerparlement.
 - Swart gemeenskappe ondersteun die stakings, boikotte en massa - aksieveldtogte van die United Democratic Front
 - Enige ander relevante reaksie
- (enige 2 x 2) (4)

1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*

- 'is 'n onverdeelde Suid-Afrika wat aan al sy mense sal behoort'
- "n oop demokrasie waaruit geen enkele Suid-Afrikaner uitgesluit sal word nie"
- 'n samelewing waarin die menswaardigheid van al sy mense gerespekteer sal word' (enige 2 x 1) (2)

1.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*

- '...Hulle spreek nie die wil van die oorgrote meerderheid van Suid-Afrika se mense uit nie (enige 1 x 2) (2)

1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*

- UDF sal geen regte aanvaar wat deur die staat gegee word nie
- Die staat het nie die reg om hierdie regte te bepaal nie
- Dit is God gegewe reg aan alle mense, ongeag kleur
- Enige ander relevante reaksie (enige 2 x 2) (4)

1.2.4 *[Bepaling van die betroubaarheid van Bron 1B – V3]***Die bron is betroubaar omdat:**

- Die toespraak is gelewer deur Allan Boesak wat een van die leiers van die UDF was
- Die toespraak is op 20 Augustus 1983 gelewer, wat die werklike datum van die bekendstelling van die UDF was
- Dit beklemtoon die redes vir die bekendstelling van die UDF wat in reaksie was op die instelling van apartheidshervormings en die totstandkoming van die Driekamerparlement
- Die inligting in die bron kan met ander bronne bevestig word
- Enige ander relevante reaksie (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]***Om te wys:**

- onderdrukkende maatreëls wat die staat getref het om die UDF te verswak die UDF se lyding sodat dit simpatie en ondersteuning van Suid Afrikaners in die algemeen kan wen dat die UDF Botha se hervormings sou verbreek die UDF se verbintenis om onderdrukkende maatreëls van die staat te weerstaan dat die staat se onderdrukkende maatreëls hulle nie sal ontmoedig nie
- Enige ander relevante reaksie (enige 2 x 2) (4)

- 1.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C - V2]*
- Die UDF het hom daartoe verbind om te weerstaan/verhoed om stilgemaak te word deur die staatsonderdrukking
 - Die UDF sou deur protesaksies vryheid ten alle koste verkry.
 - Die UDF sal mense mobiliseer en verenig in krag om onderdrukkende maatreëls te weerstaan
 - Enige ander relevante reaksie (enige 1 x 2) (2)
- 1.4 *[Vergelyking van bewyse uit Bronne 1B en 1C om vas te stel hoe hulle mekaar ondersteun – V3]*
- Bron 1B praat oor die eenheid van onverdeelde Suid-Afrikaners en Bron 1C toon die eenheid van mense uit alle vlakke van die samelewing op die plakkaat rakende verset teen apartheid
 - Bron 1B noem hoe die UDF weier om rasse-onreg van die apartheidsregering te aanvaar en 1C toon die UDF se verbintenis om onderdrukkende maatreëls van die staat te weerstaan.
 - Bron 1B verklaar dat die UDF gestig is om apartheid teen te staan en Bron 1C toon dat Suid-Afrikaners apartheid teenstaan
 - Enige ander relevante reaksie (enige 2 x 2) (4)
- 1.5
- 1.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
- 8700 sterk Indiese gemeenskap het weggebly van die stembus (enige 1 x 2) (2)
- 1.5.2 *[Verduideliking van 'n historiese term uit Bron 1D – V1]*
- Wetgewer van Suid-Afrika wat beperkte politieke stem aan die land se Kleurlinge en Indiërbevolking gegee het, het die meerderheid van die Afrika-bevolkingsgroep uitgesluit.
 - Enige ander relevante reaksie (enige 1 x 2) (2)
- 1.5.3 *[Seleksie en organisering van relevante inligting uit bronne. Bron 1D-V1]*
- Om hul heersende mag te behou
 - Om hul wit voorregte te behou
 - Om hul wit oorheersing te behou
 - Die driekamergrondwet het hul voorregte beskerm
 - Die blankes was teen gelykheid tussen swartes en blankes
 - Om te verhoed dat Suid-Afrika as 'n pariastaat beskryf word/Om terug in die internasionale arena aanvaar te word
 - Enige ander relevante reaksie (enige 1 x 2) (2)

1.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese uit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Die nuutgestigte Bevrydingsbeweging, die United Democratic Front (UDF), het 'n massiewe landwye veldtog van stapel gestuur om bruin en Indiër-kiesers te weerhou om aan die verkiesing deel te neem (Bron 1A)
- Die UDF is op 20 Augustus 1983 van stapel gestuur om die instelling van die Driekamerparlement teen te staan (Bron 1B)
- Die bekendstelling van die UDF was 'n deurslaggewende gebeurtenis in die geskiedenis van die stryd om vryheid en demokrasie in Suid-Afrika (eie kennis)
- In sy toespraak het dr Allan Boesak die doelwitte van 'n onverdeelde Suid-Afrika uitgelig wat aan al sy mense sal behoort (Bron 1B)
- By die bekendstelling vra dr Allan Boesak vir 'n oop demokrasie waaruit geen enkele Suid-Afrikaner uitgesluit sal word nie en 'n samelewing waarin die menswaardigheid van al sy mense gerespekteer sal word. (Bron 1B)
- Die UDF het 'n 'ONS SAL NIE STILGEMAAK WORD NIE'-veldtog begin wat sy verbintenis tot die weerstand teen onderdrukkende maatreëls van die staat getoon het (Bron 1C)
- Die UDF het 'n platform en stem aan die gewone mense verskaf (eie kennis)
- Indiese en bruin gemeenskappe het die driekamerparlementverkiesings geboikot wat tot 'n swak stempersentasie gelei het (Bron 1D)
- Allister Sparks beskou die swak opkoms as 'n massiewe verwerping van die regering se nuwe grondwet (Bron 1D)
- Die UDF het 'miljoen handtekening'-veldtog van stapel gestuur – 'n petisie om bewustheid te skep en die driekamerstelsel te verwerp. (eie kennis)
- Enige ander relevante reaksie

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv toon geen of min begrip van hoe die United Democratic Front (UDF) gereageer het op die apartheidshervormings wat PW Botha in 1983 ingestel het • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE 0–2
VLAK 2	• Getuienis is meestal relevant en hou tot 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon 'n mate van begrip van hoe die United Democratic Front (UDF) gereageer het op die apartheidshervormings wat PW Botha in 1983 ingestel het • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE 3–5
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse, bv. toon 'n deeglike begrip van hoe die United Democratic Front (UDF) gereageer het op die apartheidshervormings wat PW Botha in 1983 ingestel het • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon.	PUNTE 6–8

(8)
[50]

VRAAG 2: WAS DIE WAARHEIDS- EN VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) SUKSESVOL OM SUID-AFRIKA MET SY VERDEELDE VERLEDE TE VERSOEN?

2.1

2.1

[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]

- Om die verlede te hanteer en toe te sien dat mense se menseregte nie weer geskend word nie' (Enige 1x 2) (2)

2.1.2

[Definisie van historiese konsepte uit Bron 2A – V1]

- Om slagoffers en oortreders bymekaar te bring om die waarheid vas te stel ten einde vergifnis te bevorder.
- Bring genesing van politieke misdade wat na 1960 gepleeg is
- Enige ander relevante reaksie (Enige 1 x 2) (2)

2.1.3

[Interpretasie van bewyse Bron 2A – V2]

- Suid-Afrikaners moet mekaar vergewe vir gruweldade in die verlede
- Om vrede tussen Suid-Afrikaners te bevorder
- Om eenheid tussen Suid-Afrikaners te bevorder
- Enige ander relevante reaksie (Enige 2 x 2) (4)

2.1.4

[Interpretasie van bewyse Bron 2A – V2]

- Dit gee 'n uiteensetting van die doelstellings van die WVK.
- Dit gee 'n uiteensetting van hoe die WVK growwe menseregteskendings hanteer het.
- Dit gee inligting oor waarom die WVK herstellende geregtigheid bevoordeel het
- Enige ander relevante reaksie (Enige 2 x 2) (4)

2.2

2.2.1

[Interpretasie van bewyse in Bron 2B – V2]

- Om oortreders sowel as slagoffers uit te nooi om voor die WVK te verskyn en oor menseregteskendings te getuig
- Om die publiek in te lig oor die misdade wat tydens apartheid gepleeg is
- Om mense aan te moedig om die waarheid te praat oor hul betrokkenheid by politieke moord
- Om die publiek in kennis te stel dat daar WVK-verhore regoor die land plaasvind
- Om die doel van die WVK – waarheidsvertelling en versoening – uit te lig
- Enige ander relevante reaksie (1 x 2) (2)

- 2.2.2 Die WVK het die volgende aangemoedig:
- Oortreders om die waarheid / volledige openbaarmaking te vertel
 - Apartheidsagente/Veiligheidspolisie om na vore te kom en slagoffers te vertel waar hul geliefdes is. Genesing en versoening
 - Enige ander relevante reaksie (Enige 2 x 2) (4)
- 2.3
- 2.3.1 * Vorm van geregtigheid wat die uitsluitlike fokus op straf verwerp en oortreders aanmoedig om verantwoordelikheid te neem en die slagoffers by te staan om die nadraai van die oortreding te hanteer (1 x 2) (2)
- 2.3.2 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]
- Hulle het gedink die WVK sal hul politieke geloofwaardigheid skade berokken
 - Hulle het die WVK daarvan beskuldig dat dit 'n "heksejag" is eerder as 'n ware instrument vir versoening (2 x 1) (2)
- 2.3.3 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]
- Die neiging om toe te gee aan hierdie politieke groeperings in 'n poging om hulle verbind te hou tot die proses. (1 x 2) (2)
- 2.3.4 [Interpretasie van bewyse in Bron 2C – V2]
- Politieke groeperings het die werk van die WVK gefrustreer deur sy bevindings deur regsaksie uit te daag en te verwerp.
 - Slagoffers was gefrustreerd deur 'n gebrek aan behoorlike geregtigheid, aangesien hulle van oortreders geëis het om volle openbaarmaking te maak en berou uit te spreek.
 - Enige ander relevante reaksie (Enige 2 x 2) (4)
- 2.4
- 2.4.1 [Seleksie en organisering van relevante inligting uit bronne Bron 2C – V1]
- WVK het 'n platform geskep vir beide slagoffers en oortreders om gehoor te word en afsluiting te vind.
 - Openbare verhore is gehou om getuienis te neem van diegene wat menseregteskendings gelyk het en inligting in te samel oor die gruweldade wat gepleeg is.
 - WVK het die slagoffer se pyn in die openbaar erken en hul stories was die begin van 'n proses van genesing en berusting. (1 x 2) (2)
- 2.4.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]
- WVK het nasionale eenheid en versoening bevorder.
 - WVK het skadevergoeding en rehabilitasie verskaf om die wonde te genees.
 - Dit het ook afsluiting/berusting gebring vir gesinne wat geliefdes verloor het. (1 x 2) (2)

- 2.4.3 [Onttrekking van bewyse uit Bron 2D – V1]
- Dit was die eerste kommissie wat openbare verhore gehou het waarin beide slagoffers en oortreders aangehoor is (1 x 2) (2)
- 2.4.4 [Interpretasie van bewyse Bron 2A – V2]
- By Nuremburg is geregtigheid gesoek en gebruik as strafmiddel, terwyl die WVK die waarheid gesoek het en dit gebruik het om te genees as 'n manier van nasiebou.
 - Die WVK was meer gefokus op die bevordering van nasionale eenheid, terwyl die Neurenberg meer daarop gefokus het om die individue in die Nazi -regime verantwoordelik te maak vir die verskriklike gruweldade wat tydens die Tweede Wêreldoorlog gepleeg is.
 - Enige ander relevante reaksie (2 x 2) (4)
- 2.5 [Vergelyking van bewyse uit Bron 2C and 2D – V3]
- Bron 2C beklemtoon en fokus meer op die swakhede en mislukkings van die WVK, terwyl Bron 2D meer gaan oor die sukses en prestasies van die WVK.
 - Bron 2C dui aan dat die WVK daarvan beskuldig is dat hy 'n (heksejag) is en nie nasionale versoening bevorder nie, terwyl Bron 2D aandui hoe die WVK as 'n innoverende model vir die bou van vrede en geregtigheid beskou is.
 - Bron 2C dui aan hoe slagoffers gefrustreerd was deur 'n gebrek aan behoorlike geregtigheid, terwyl Bron 2D beklemtoon hoe die WVK dié oortreders verantwoordelik hou (2 x 2) (4)
- 2.6 [Interpretasie, evaluering en sintese uit relevante bronne – V3]

Kandidate kan die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Die WVK is gestig om die verlede te hanteer en toe te sien dat mense se menseregte nie weer geskend word nie (Bron 2A)
- Die WVK het nasionale eenheid, die welstand van alle Suid-Afrikaanse burgers en vrede bevorder (Bron 2A)
- Die WVK het marteling, moord en ontvoering as sommige van menseregteskendings geïdentifiseer (Bron 2B)
- Die WVK het slagoffers aangemoedig om na vore te kom en uit te praat ten einde versoening te vergemaklik (Bron 2B)
Nasionale Party het die WVK daarvan beskuldig dat dit 'n (heksejag) eerder as 'n ware instrument vir nasionale versoening is. (Bron 2C)
- Politieke spanning het tydens die verrigtinge van die WVK geheers (Bron 2C)
- Slagoffers en families het nie die WVK se besluit goedgekeur nie en wou vergeldende geregtigheid hê. (eie kennis)
- WVK het 'n platform geskep vir beide slagoffers en oortreders om gehoor te word (Bron 2D)

- WVK het skadevergoeding en rehabilitasie verskaf om die wonde te genees. (Bron 2D)
- Die WVK het opgetree ooreenkomstig die Wet op die Bevordering van Nasionale Eenheid en Versoening, 1995 (Wet 34 van 1995) (eie kennis)
- WVK het die wêreld van nog 'n instrument voorsien in die stryd teen straffeloosheid en die soeke na geregtigheid en vrede.
- (Bron 2D)
- Enige ander relevante reaksie

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip van hoe die United Democratic Front (UDF) gereageer het op die apartheidshervormings wat PW Botha in 1983 ingestel het • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE 0–2
VLAK 2	• Getuienis is meestal relevant en hou tot 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon 'n mate van begrip van hoe die United Democratic Front (UDF) gereageer het op die apartheidshervormings wat PW Botha in 1983 ingestel het • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE 3–5
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse, bv. toon 'n deeglike begrip van hoe die United Democratic Front (UDF) gereageer het op die apartheidshervormings wat PW Botha in 1983 ingestel het • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon.	PUNTE 6–8

(8)

[50]

AFDELING B:**OPSTELVRAE VRAAG 3**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument gebaseer op relevante bewyse met behulp van analitiese en interpretatiewe vaardighede]

SAMEVATTING

Kandidate moet krities bespreek hoe die filosofie van Swart Bewussyn en Steve Biko 'n belangrike rol gespeel het in die organisering van swart Suid-Afrikaners teen die apartheidsregime in die 1960's en 1970's

BELANGRIKSTE ASPEKTE

Kandidate kan die volgende aspekte in hul opstelle insluit:

- Inleiding: Kandidate moet krities bespreek hoe Filosofie van Swart Bewussyn en Steve Biko 'n belangrike rol gespeel het in die organisering van swart Suid-Afrikaners teen die apartheidsregime in die 1960's en 1970's. Hulle moet ook aandui hoe hulle hul argument sal ondersteun.

UITBREIDING

- Politieke vakuum (Agtergrondinligting)
- Geskep nadat ANC- en PAC-politieke leiers en partye in 1960 verbied of in die tronk gegooi is
- Mobilisering as swartes
 - Swartes met gevoel van trots gevul
 - Om hulself te aanvaar / selfvertroue / onafhanklikheid / identiteit
 - Bemagtig swartes om die gees van selfbejammering te verwerp; minderwaardigheidskompleks; selfvervreemding en oorheersing deur eksterne magte
 - Die stigting van BC is deur die apartheidsregering verwelkom as 'n uitbreiding van afsonderlike ontwikkeling
- Politieke mobilisering
 - Swart studente het hulself begin organiseer om wit oorheersing te weerstaan deur weg te breek van NUSAS en SASO gestig in (1968)
 - Swart studente het die filosofie van Swart Bewussyn (Rol van Biko/SASO) aangeneem
 - SASO was vir universiteitstudente en SASM vir skole
 - BC het gelei tot die stigting van die Black Peoples Convention (BPC) in 1972 waarby studente, kerke, gemeenskappe en vakbonde betrokke was
 - Vakbonde wat by die BC -filosofie aansluit, sluit in Black Parents 'Association en Black Allied Workers Union (BAWU)
 - Suid-Afrikaanse Studente Beweging gestig in 1972 wat Swartes blootgestel het aan die ideale van BC
 - Uitsetting / skorsing van Onkgopotse Tiro wat tot studentebetogings gelei het
 - BCM en SASO het FRELIMO Saamtrekke gereël (1974)
 - Uitsetting / skorsing van studente uit universiteite

□ Die arrestasies van BC -leiers het politieke aktivisme verhoog

- Studente mobilisering
 - Bantoe-onderwys het Afrikaans as onderrigmedium in skole bekendgestel (1975)
 - SASO en SASM het die stigting van die Soweto Students Representative Council (SSRC) beïnvloed
 - Beide swart onderwysers en studente het Afrikaans verwerp - as die taal van die onderdrukker
 - Sommige onderwysers en leerders is reeds blootgestel aan die idees van Biko en die BC-filosofie deur SASO-studente-onderwysers van universiteite
 - Die departementele omsendbrief oor Afrikaans (50/50) was die sneller vir die Soweto-opstand
 - 16 van Junie 1976 protesteer studente vreedsaam teen die implementering van die omsendbrief
 - Polisie se reaksie op studentebetogings (Hector Petersen, 'n 13-jarige seun was een van die eerste slagoffers van hierdie opstand)
 - Mobilisering deur gemeenskapsprogramme
 - Biko's banishment to King Williams Town led to diverted focus to community programmes
 - Mamphela Ramphele se verbanning na Tzaneen
 - BC bevorder onafhanklikheid van blankes deur swart gemeenskapsprogramme om swartes sonder wit hulp te ondersteun. (Zanempilo Gesondheidskliniek / Ginsburg OpvoedkundigeTrust/ZimeleTrustfonds/Solempilo Gemeenskapsgesondheidsentrum/Ithuseng Gemeenskapsgesondheidsprogram en Winterskoolprojekte)
 - Mobilisering deur arbeid
 - Gemobiliseerde werkers om vakbonde te stig
 - BC het gelei tot die stigting van die Black Allied Workers Union (BAWU) - werkersstaking in Durban in 1973)
 - Moord op Biko (1977) in polisie -aanhouding
 - 19 October 1977 banning of 19 organisations aligned to BC
- Mobilisering deur Media
- Rol van media wat simpatiek was teenoor die BC-filosofie, bv. Die Weekend World-koerante is gesluit
- Enige ander relevante reaksie
- Gevolgtrekking: Kandidate moet hul argument met 'n relevante gevolgtrekking opsom.

[50]

VRAAG 4

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument gebaseer op relevante bewyse met behulp van analitiese en interpretatiewe vaardighede]

SAMEVATTING

Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saamstem of nie. As hulle met die stelling saamstem, moet hulle verduidelik hoe Suid-Afrika se pad na demokrasie deur verskeie uitdagings, dilemmas (probleme) en struikelblokke geteister (geraak) is. Dit was die gees van intense onderhandelinge, vasberade (ferm) leierskap en toewyding aan demokrasie wat uiteindelik tot die geboorte van 'n demokratiese bestel in 1994 gelei het. As hulle nie met die stelling saamstem nie, moet hulle hul argument met relevante historiese bewyse staaf.

BELANGRIKSTE ASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul opstel insluit:

- Inleiding: Kandidate moet saamstem of nie saamstem dat 'Suid-Afrika se pad na demokrasie deur verskeie uitdagings, dilemmas (probleme) en struikelblokke geteister (geraak) is. Dit was die gees van intense onderhandelinge, vasberade (ferm) leierskap en toewyding aan demokrasie wat uiteindelik tot die geboorte van 'n demokratiese bestel in 1994 gelei het. Hulle moet ook aandui hoe hulle hul argument sal ondersteun.

UITBREIDING

- Vrylating van Nelson Mandela op 11 Februarie 1990 en ander verbode politieke leiers in 1990 (toewyding en kompromie)
- Ontbanning van die ANC, die PAC en die SAKP en ander verbode organisasies (toewyding)
- Groote Schuur-minuut, 2 Mei 1990 - NP het politieke gevangenes vrygelaat en albei partye het hulself daartoe verbind om geweld te beëindig en te onderhandel (toewyding deur leiers van beide kante)
- Geweld in die Vaaldriehoek (Rol van verskeie politieke organisasies) ('n toets van toewyding en kompromie)
- Pretoria-minuut in Augustus 1990 – ANC stop gewapende stryd en NP stop noodtoestand (verbintenis en kompromie)
- Die Nasionale Vredesakkoord wat deur 27 politieke organisasies onderteken is - het veiligheidsnet vir onderhandelinge (verbintenis) verskaf
- KODESA 1 (20 Desember 1991) - 19 politieke partye behalwe CP en PAC
- Partye kon nie ooreenkom oor magsdeling en samestellende vergadering is beëindig.
- Die Verklaring van Voorneme – partye het ingestem om 'n nuwe grondwet en tussentydse regering op te stel (verbintenis en kompromie)
- Slegs blanke referendum – De Klerk het wit mening getoets nadat hy drie tussenverkiesings teen KP verloor het (toetsverbintenis van blankes)

- Uitslag – landswye Ja (aanduiding van toewyding van blankes) – onderhandelinge voortgesit
- KODESA 2 (2 Mei 1992) – het nie gehou nie weens geweld en onvermoë van partye om ooreen te kom oor magsdeling
- Boipatong -slagting en invloed van die Derde Mag (17 Junie 1992)
- Bisho-slagting (September 1992) – ANC-ondersteuners wat deel wou wees van die onderhandelingsproses (nog 'n toets van toewyding)
- ANC het gevra vir rollende / voortslepende massa-aksie teen die Nasionale Party (wat die NP tot toewyding dryf)
- Rekord van Verstandhouding (September 1992) – Meyer en Ramaphosa verbind hulle tot vrede en tot onderhandelinge (verbintenis en kompromie)
- Meyer en Ramaphosa het saamgestem oor Joe Slovo se sonsondergangklousule (verbintenis en kompromie)
- Partye wat meer as 5% van stemme wen, sal 'n regering van nasionale eenheid vorm om die nuwe SA te regeer en blankes kan hul werk vir 5 jaar behou (toewyding en kompromie)
- Veelparty-onderhandelinge is by die World Trade Center hervat, maar het nie lank geduur nie (verbintenis)
- Die AWB het die onderhandelinge op 15 Junie 1993 onderbreek toe hulle die World Trade Center met gepantserde voertuie bestorm het ('n toets van toewyding)
- Moord op Chris Hani (10 April 1993) – Janusz Waluś ('n toets van toewyding)
- Mandela spreek nasie op TV toe (commitment)
- St James-slagting (25 Julie 1993)
- Heidelberg Tavern skiet voorval (30 Desember 1993) (toets van toewyding)
- Slagting van Shell House (28 Maart 1994) (toets van toewyding)
- Datum vir die eerste demokratiese verkiesing vasgestel (27–29 April 1994) (verbintenis)
- Voortgesette geweld gedurende verkiesings – motorbom buite ANC-hoofkantore - Motorbom ontplof by Jan Smuts-lughawe (laaste pogings om toewyding te toets)
- Verkiesings gehou weens toewyding en kompromie
- Verkiesingsuitslae: ANC 62,7%, NP 20,4% en IVP 10,5%
- ANC, NP en IVP vorm die Regering van Nasionale Eenheid soos ooreengekom in die sonsondergangklousule (verbintenis en kompromie)
- Mandela het die eerste swart staatspresident van die nuwe demokratiese Republiek van Suid-Afrika geword met Thabo Mbeki en FW de Klerk as sy adjunkte
- Enige ander relevante reaksie
- Gevolgtrekking: Kandidate moet hul argument met 'n relevante gevolgtrekking verbind.

[50]

TOTAL: 150

ONTTREK BEWYSE UIT BRONNE

GESKIEDENIS VRAESTEL 2 – KABV GRAAD 12																			
	VAARDIGHEDE										KOGNITIEWE VLAKKE			UITDAGINGS					
	ONTTREK BEWYSE UIT BRONNE	SELEKSIE VAN RELEVANTE INLIGTING	VERDUIDELIKINGS VAN HISTORIESE KONSEPTE	VERDUIDELIK INLIGTING WAT UIT BRONNE VERSAMEL IS	INTERPRETASIE	ONTLEED BEWYSE UIT BRONNE	INTERPRETASIE EN EVALUERING	EVALUEER BRUIKBAARHEID; VOOROORDEEL EN BETROUBAARHEID	VERGELYK EN KONTRASTEER VERSKILLENDE INTERPRETASIES	ORGANISEER GETUIENIS OM ARGUMENT TE STAAF	VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	TOTAAL	MAKLIK	MEDIUM	MOEILIK	PERSENTASIE	PERSENTASIE
	REGMERKIES DUI OP DIE TOEPASSING VAN VAARDIGHEDE										PUNTE							V1	V2
1.1.1	✓										2			2	✓				
1.1.2			✓								2			2	✓				
1.1.3					✓							2		2		✓			
1.1.4							✓					4		4		✓			
1.1.5							✓					4		4		✓			
1.2.1	✓										2			2	✓				
1.2.2	✓										2			2	✓				
1.2.3							✓					4		4		✓			
1.2.4								✓					4	4			✓		
1.3.1							✓					4		4		✓			
1.3.2	✓											2		2		✓			
1.4.									✓				4	4			✓		
1.5.1	✓										2			2	✓				
1.5.2				✓							2			2	✓				
1.5.3		✓									2			2	✓				
1.6										✓			8	8			✓		
VRAAG 1 TOTAAL											14	20	16	50				28	40